

TARBIYA VA MILLIY TARBIYA TUSHUNCHALARINING MAZMUN-MOHİYATI

A'zamov Adhamjon Axrorjon o'g'li
Qo'qon davlat pedagogika instituti
tarix fakulteti Milliy g'oya va ma'naviyat
asoslari huquq ta'lim yo'nalishi 201- guruh
talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10777619>

ARTICLE INFO

Received: 26th February 2024
Accepted: 29th February 2024
Published: 04th March 2024

KEYWORDS

*Tarbiya va tarbiya turlari, milliy
tarbiya, tarbiyaning maqsadi,
milliylik*

ABSTRACT

*Tarbiya va milliy tarbiyaning maqsadi vazifalari va uning
mazmun mohiyati ochib berish va yoshlarimiz ongiga
singdirish*

Asrlar davomida bizning ota-bobolarimizdan ardoqlanib kelingan milliy qadriyatlar tayangan holda shakllangan milliy tarbiyaning bor bu o'z navbatida bizning mustaqillik yillaridan oldin yani Amir Temur va Temuriylar undan so'ng esa Xonliklar davrida shakllanib o'zining yuqori cho'qqisiga erishgan.

Milliy tarbiyaning mazmuni mohiyatini tushunish yetishda biz asosan tarixga yani o'zbek xalqining tarixiga tayanamiz. Bundan kelib chiqadiki, milliy tarbiyaning asl mohiyatni o'zbek xalqining tarixini to'g'ri va haqqoniy yoritish lozim.

Biz bu masalada birinchi navbatda birinchi Prezidentimiz Islom Karimov shunday ta'riflagan "Agar bu zotni avliyo desak, u avliyolarning avliyosi, mutafakkir desak, mutafakkirlarning mutafakkiri, shoir desak, shoirlarning sultonidir" komillik tuyg'usini his etgan Alisher Navoiyga yuzlanamiz.

Alisher Navoiyning shunday deydi "Kuchuk birla ho'tikni qancha qilma tarbiya, it bo'lur eshshak bo'lur aslo bo'lmas odamiy!". Bundan shunday mazmun kelib chiqadiki, kuchukni sen qancha tarbiya qilib mehriban berma baribir u kuchukligiga boradi va bir kun kelib seni qopishi mumkin. Shunday ekan insonni tarbiyalash uchun uning eng avvalo milliyligini ongiga singdirish kerak yoshlarimizning milliy vatanparvarlik ruhida va milliy odamiylik hamjihatlik singari ezgu g'oyalar orqali tarbiyalashimiz lozim deb hisoblayman. Umuman olganda shaxsning rivojlanishi va ijtimoiylashuvida milliy tarbiyaning o'rni beqiyos. Chunki milliy tarbiya bu xalqning, millatning, fuqarolarning va jamiyatning tarbiyasidir.

Tarbiya o'zi nima Tarbiya — shaxsda muayyan jismoniy, ruhiy, axloqiy, ma'naviy sifatlarni shakllantirishga qaratilgan amaliy jarayon; insonning jamiyatda yashashi uchun zarur bo'lgan

xususiyatlarga ega bo'lishini ta'minlash yo'lida ko'riladigan tuyg'ular yigindisi. Tarbiya insonning insonligini ta'minlaydigan eng qadimiy va abadiy qadriyatdir.

Tarbiyaga ta'lim to'g'risidagi qonunda shunday ta'riflagan " tarbiya — aniq maqsadli hamda ijtimoiy-tarixiy tajriba asosida yosh avlodni har tomonlama kamol toptirishga, ularning ongini, ma'naviy-axloqiy qadriyatlar va dunyoqarashini shakllantirishga qaratilgan tizimli jarayon"

Keng ma'noda tarbiya shaxsga jamiyatning ta'sir etishi, ijtimoiy hodisa sifatida qaraladi. Mazkur holatda tarbiya ijtimoiylashtirish bilan uyg'unlashadi.

Tarbiya mazmuni deganda, qo'yilgan maqsad va vazifalar bilan bog'liqlikda insonlarning egallashi lozim bo'lgan bilim, malaka, e'tiqod, shaxs sifati va xarakteri, xulq-atvor tizimi tushuniladi

Tarbiyaning maqsadi - har tomonlama barkamol shaxsni shakllantirish.

Tarbiyaning umumiy vazifalari:

- 1.jamiyat a'zolarining maqsadga yo'naltirilgan rivojlanishi hamda ularning qator ehtiyojlarini qondirish uchun shart-sharoit yaratish;
- 2.jamiyat rivoji uchun zarur bo'lgan ijtimoiy madaniyatga mos yetarlicha hajmdagi «inson kapitali»ni tayyorlash;
3. madaniyatni uzatib turish orqali ijtimoiy hayotning barqarorligini ta'minlash;
- 4.ma'lum jins yoshi va ijtimoiy-kasbiy guruhlarining qiziqishlarini hisobga olgan holda ijtimoiy munosabatlar doirasida jamiyat a'zolarining harakatini tartibga solish dan iborat

Tarbiya turlari turli sohalarga ko'ra tasnif etiladi. Ko'proq umumlashgan tasnif o'zida aqliy, mehnat, jismoniy tarbiyani qamrab oladi.

Tarbiyaning yoshlar ongiga singdirish masalasiga to'xtaladigan bo'lsak buning uchun birinchi navbatda " Tarbiya" fanining sinflarning butun kesimida o'tilishidir bu o'z o'rnida quvonarli hodisa chunki "Tarbiya " fani hozirgi kunda 11-sinflarga ham o'qitilyapti. Shuning uchun ham tarbiyani biz yoshlarimizning ruhiy dunyoqarashi o'stiradi va rivojlantiradi.

Xohlaymizmi yo'qmi internet rivojlanyapti, zamon takomillashib bormoqda bu bilan "ommaviy madaniyat" ham kirib kelyapti bu " ommaviy madaniyat " o'zi bilan bir qatorda bizning milliylikimizga ta'sir ko'rsatadigan turli xildagi illatlarni ham olib keladi. E'tiqodi butun, ruhiy dunyoqarashi pok va eng muhimi o'zinong milliy qadriyatlariga sodiq inson bu illatlarga qarshi tura oladi. Milliy tarbiya esa milliy qadriyatlar uyg'unligi shakllanadi

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. B.X.Xodjayev " Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti" "Sano-standart"nashriyoti 2017. 125-126-betlar
2. Ta'lim to'g'risidagi qonun O'RQ-637-coh 23.09.2020. Ta'lim to'g'risida

<https://lex.uz/docs/-5013007>

3. Karimov I.A. Yuksak ma`naviyat –yengilmas kuch . T Ma`naviyat ,2008 y

